

Remiss. Regionplan för Skåne 2022–2040 PHHN

Inledning

Under 2019 inledde Region Skåne arbetet med att ta fram en regionplan för Skåne utifrån ett nytt uppdrag i 7 kap. plan- och bygglag (2010:900). Tillsammans med Skånes kommuner och andra aktörer har ett antal dialogmöten och träffar genomförts för att arbeta fram förslaget till regionplan och arbets sätt. Förslaget bygger vidare på *Strukturbild för Skåne* och det samarbete som finns i Skåne inom fysisk planering sedan 2005.

Regionplanen utgör underlag för fortsatt dialog kring Skånes utveckling med fokus på fysisk planering. Samrådshandlingen är ett förslag på regionplan och hur samarbetet kring fysisk planering kan vidareutvecklas i Skåne och Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden har beretts möjlighet att yttra sig över förslaget.

Yttrande

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden ställer sig positiv till förslaget till Region Skånes regionplan 2022-2040. Nämnden anser att regionplanen har en tydlig struktur, är väl genomtänkt vad gäller fokus och koppling till övriga regionala styrdokument. Mål och förutsättningar, med tillhörande underrubriker, speglar en hög ambitionsnivå och planen tar fasta på ett långsiktigt, regionalt perspektiv för den fysiska planeringen fram till 2040.

Regionplan för Skåne ska vara ett stöd för den fysiska planeringen i de skånska kommunerna vad gäller de mellankommunala och regionala planeringsfrågorna samt bidra till att skapa ett sömlöst Skåne för invånarna. Regionplanen är det fysiska uttrycket av den regionala utvecklingsstrategin *Det öppna Skåne 2030*. Region Skåne önskar särskilt synpunkter på huruvida förslaget till regionplan och regionplaneprocess uppfyller det behov och syfte som planen avser, särskilt kring följande frågeställningar:

1. Flerkärnighetens roll som utgångspunkt för fysisk planering i Skåne. Inklusiv beskrivningen av ortstruktur och tillväxtmotorer, regionala- och lokala kärnor, med särskilt fokus på roller och viktiga utvecklingsfrågor.

Utgångspunkten i regionplanen är flerkärnighetens roll. Målbilden är att regionplanen ska vara ett verktyg för att stärka Skånes utveckling som flerkärnig arbetsmarknads- och bostadsregion. Den ska även utgöra den gemensamma grunden som underlättar samordning av fysiska strukturer över kommungränserna med syftet att skapa goda livsmiljöer för alla.

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden ser positivt på utvecklingen av flerkärnighet och håller med om att det som beskrivs bidrar till ökad regional balans. Det skapar särskilt goda förutsättningar till ökat kollektivtrafikresande genom god samordning mellan transportsystem och bebyggelse. Vidare är det positivt att modellen även har fått gehör i Skånes kommuner och fått genomslag i den regionala infrastruktur- och kollektivtrafikplaneringens strategiska inriktning.

Samtidigt beskriver planen att utvecklingen går mot en mer fåkärnig struktur med en stark tillväxt i sydvästra Skåne. Utmaningen blir att kunna gynna snabbt växande storstäder och samtidigt stärka den flerkärniga Ortsstrukturen då båda delarna behövs. Då flerkärnighetsmodellen sedan länge varit en viktig utgångspunkt för den regionala fysiska planeringen hade det varit intressant att se hur modellen anpassats över tid. Ur texten framgår att *”utvecklingsinriktningen för regionplanen är fortsatt ett flerkärnigt Skåne, men modellen behöver anpassas efter pågående utveckling och för att möta Skånes aktuella utmaningar.”* Hur modellen ska anpassas och efter vilken pågående utveckling kan med fördel utvecklas.

Nämnden anser att de beskrivningar av de olika rollerna som Ortsstruktur och tillväxtmotorer, regionala- och lokala kärnor är tydliga och identifierar i viss mån de utmaningar som finns med förslag på kommande utvecklingsarbete.

2. Relevansen av planeringsstrategier och planeringsprinciper för Skånes hållbara utveckling samt hur de kan utvecklas för att bättre utgöra ett stöd till kommunerna.

Regionplanens målbild konkretiseras i en utvecklingsinriktning med ett antal planeringsstrategier som utan inbördes rangordning var och en tar upp viktiga aspekter, med kända och etablerade strategier samt med goda och väl förda resonemang. Skallkraven radas upp vad som önskas och nyckeln till framgång summeras i en väl planerad och framsynt fysisk planering. Det hade varit intressant att följa upp de olika planeringsstrategierna under respektive rubrik om tillväxtmotorerna, regionala och lokala kärnorna. Exempelvis kunde planeringsstrategin *”Utveckla flerkärnigheten och stärka samspelet mellan stad och land”* diskuteras utförligare utifrån att de regionala och lokala kärnor som nämns har en omfattande landsbygd vars intressen behöver lyftas. Om planeringsstrategierna kopplas till respektive roll skulle detta kunna utgöra ett bättre stöd till kommunerna.

Vidare följer fördjupningsdelen Tematiska fördjupningar med planeringsprinciper. Även i denna del förs goda och tydliga resonemang.

Dock anges det inledningsvis i Läsanvisningar att avsnittet Utvecklingsinriktning utgör regionplanens kärna och att detta sedan konkretiseras i avsnittet Tematiska fördjupningar. Då strategierna inte är så detaljerade till sin utformning uppfattas snarare planförslagets Tematiska fördjupningar med utförligare beskrivna planeringsprinciper som regionplanens kärna. De tidigare nämnda strategierna hade behövt lyftas fram i fördjupningsdelen för att undvika en begreppsförvirring.

3. Kartornas detaljeringsgrad och regionala eller mellankommunala relevans. Behov av ytterligare kartor eller förslag till hur befintliga kan utvecklas för att utgöra ett stöd.

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden anser att de kartor som finns är väl detaljerade, tydliga, relevanta och bidrar till att åskådliggöra regionplanen.

4. Trender, utmaningar och omvärld, med särskilt fokus på hur väl beskrivningar fångar in den egna kommunens delregionala sammanhang, förutsättningar och utmaningar. Behov av utveckling för att bättre fånga in varierande förutsättningar inom olika delar av Skåne.

Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden anser att det är positivt att de olika trenderna med kopplade utmaningar identifieras. Skånes folkmängd ökar, andelen yngre och äldre ökar vilket innebär att allt fler kommer att behöva försörjas av allt färre. I västra Skåne är befolkningen yngre och det föds fler barn till skillnad från den östra sidan. Hälsoskillnaderna är stora i Skåne och medellivslängden skiljer sig mellan olika kommuner. Personer med låg utbildningsnivå och de som står utanför arbetsmarknaden har i de flesta fall sämst hälsa. I dessa grupper ses oftare riskbeteenden avseende låg fysisk aktivitet, rökning, alkoholvanor och matvanor.

Att säkerställa välfärdsutbudet på landsbygden och utjämna hälsoskillnader ligger inom nämndens ansvarsområde då det omfattar såväl personer med funktionsnedsättning, som generellt har sämre hälsa än den övriga befolkningen, som personer med psykisk ohälsa/psykisk sjukdom. Verksamheterna är även geografiskt spridda över hela Skåne. Insatser behöver genomföras för att förbättra förutsättningarna för de som idag har allra sämst hälsa. Det handlar bland annat om att skapa jämlika livsvillkor och för att åstadkomma detta behövs samarbete mellan Region Skåne, kommuner, myndigheter, lärosäten, idéburen sektor, näringslivet med flera. Det är därför av stor vikt att regionplanen synliggör och stödjer samverkan mellan alla dessa olika aktörer.

5. Viktiga frågor att arbeta vidare med, antingen inom Regionplan för Skåne 2022-2040 eller inom det fortsatta löpande arbetet med regional fysisk planering i Skåne.

Nämnden anser att det är viktigt att arbetet med de eventuella miljökonsekvenser som kan följa av en regionplan fortsätter. I planförslaget beskrivs

ambitioner att stärka förutsättningar för såväl landskapet som urbana miljöer. Planeringsprinciperna är dock för vaga i formuleringarna och innehållet inte de lösningar som krävs för att möta utmaningarna. Det finns ett behov av att tydligare beskriva vad man måste göra för att förbättra förutsättningarna för exempelvis biologisk mångfald.

Vad gäller inriktningar och strategier ger planförslaget en attraktiv bild av framtiden. Däremot instämmer nämnden i den bedömning som återges i dokumentet om Konsekvensbedömning att bilden försvåras av att planförslaget är mycket generellt skrivet och har mycket breda, närmast svepande mål- och åtgärdsformuleringar som i flera fall kan sägas täcka "allt och inget". Även om utgångspunkten är att planförslaget till sin karaktär är brett och generellt formulerat för att passa den regionala planeringsnivån liksom de olika förutsättningar som de skånska kommunerna har i sin fysiska planering kan det till sin formulering upplevas som otydligt. Här kan även brister uppstå när svåra avvägningar och prioriteringar mellan motstående intressen måste göras eftersom planförslaget inte ger ett tydligt och konkret stöd till kommuner för planering och genomförande som utlovats.

Det är viktigt att de övergripande målen i Region Skånes verksamhetsplan och budget och i regionplanen löpande ligger i linje med varandra och pekar i samma riktning och att det löpande tas hänsyn till omställning, teknikskiften och nya arbetssätt.

Något som nämnden ser som positivt är att det finns ett avsnitt om Genomförande och uppföljning och att ansvar tydligt anges där. Löpande uppföljning och utvärdering stödjer genomförandearbetet. Samverkan betonas, vilket ibland upplevs som svårt i praktiken. Det är viktigt att mål, strategier och handlingsplaner stödjer samverkan mellan olika aktörer för att målsättningarna ska kunna nås.

Sammantaget ställer sig Psykiatri-, habilitering- och hjälpmedelsnämnden positivt till regionplanen och ovanstående synpunkter ska framför allt ses som förslag till hur planförslaget kan utvecklas ytterligare.

Per Einarsson
Ordförande

Katarina Hartman
Förvaltningschef